

BEROEPSPROFIEL

PSYCHOSOCIAAL TEKENTHERAPEUT PSYCHOSOCIAAL ANALYTISCH TEKENTHERAPEUT PSYCHOSOCIAAL THERAPEUT BEELDEND

Teken- en beeldtaal zijn overlappende begrippen en soms inwisselbaar. De therapeuten waarvoor dit beroepsprofiel is opgesteld, psychosociaal tekentherapeut, psychosociaal analytisch tekentherapeut en de psychosociaal therapeut beeldend, werken met teken- en beeldtaal. De keuze voor een van de drie termen hangt samen met de naam en ontstaansgeschiedenis van de Vereniging Tekentaal en het accent van de diverse nieuwere opleidingen van de afgestudeerde leden.

Om reden van leesbaarheid wordt in het beroepsprofiel de term 'de therapeut' gebruikt wanneer wordt verwezen naar bovengenoemde categorieën therapeuten, uitgaande van de focus op de overeenkomsten tussen de categorieën. Hier wordt van afgeweken als het onderscheid relevant is of moet worden benadrukt.

Beroepsprofiel

Dit beroepsprofiel is opgesteld door de Vereniging Tekentaal. Het formuleert de kwaliteiten van de psychosociaal tekentherapeut, de psychosociaal analytisch tekentherapeut en de psychosociaal therapeut beeldend, met als doel een beknopt transparant beeld voor de beroepsgroep zelf, de doelgroep van bovengenoemde therapeuten, collega-zorgprofessionals in de complementaire en reguliere zorg, zorgverzekeraars en andere belangstellenden.

Dit beroepsprofiel is ook van toepassing op de psychosociaal kindertekentherapeut, psychosociaal analytisch kindertekentherapeut en de psychosociaal kindertherapeut beeldend. Zij hebben zich gespecialiseerd in de begeleiding van kinderen en jeugdigen tot 18 jaar. Er zijn echter zoveel overeenkomsten met het algemene beroepsprofiel dat we u voor de specialisaties van kindertherapeuten verwijzen naar de desbetreffende opleidingen.

Missie Vereniging Tekentaal

De Vereniging Tekentaal ondersteunt en bevordert het welzijn van volwassenen, jeugdigen en kinderen door middel van het professioneel verspreiden en toepassen van kennis van de taal van tekens en beelden.

Zij doet dit in het bijzonder door het bevorderen van de kwaliteit en het inspireren van beroepsbeoefenaren die teken- en beeldtaal als medium inzetten in psychosociale therapie, coaching, en educatieve activiteiten.

De therapeut die zich aansluit bij de Vereniging Tekentaal onderschrijft de missie en het profiel.

Definitie

De psychosociaal tekentherapeut / psychosociaal analytisch tekentherapeut / psychosociaal therapeut beeldend (hierna genoemd: de therapeut) is een cliëntgericht psychosociaal therapeut werkend met het medium tekentaal: de taal van tekens en getekende beelden. De therapeut werkt, afhankelijk van de voorkeur en specialisatie, met verschillende media, materialen en dimensies: tekeningen en schilderijen (2D) en beelden / ruimtelijk werk van diverse materialen (3D). De therapeut werkt met meerdere

ondersteunende technieken, onder meer lichaamsintelligentie en expressie, energetisch werk, voice-dialogue, psychodrama, stemwerk en visualisatie, geleide fantasie en associatietechnieken. De grondhouding van de therapeut is acceptierend, congruent en empathisch. Hij/zij is in staat tot zelfreflectie. De therapeut werkt doorgaans in een eigen praktijk en is indien gewenst in staat multidisciplinair samen te werken met arts, psycholoog, psychiater en/of andere professionals in de reguliere of complementaire zorg.

Functie - therapie, preventie en nazorg

De therapeut heeft uitgebreide kennis van de betekenis van tekens en beelden en zet deze in combinatie met een brede psychologische en therapeutische vakkennis, therapeutische gespreksvaardigheden, en meerdere therapeutische en lichaamsgerichte methodieken in voor het welbevinden van de individuele cliënt, partner- en gezinsrelaties.

De therapeut faciliteert het therapeutisch veranderingsproces van de cliënt waarin deze wat innerlijk leeft via beeldtaal naar buiten brengt, tastbaar maakt en laat zien. De therapeut ondersteunt de cliënt op deze wijze bij het verminderen en oplossen van klachten. De expertise van de therapeut kan ook worden ingezet voor preventie, 'ontzorgen' en nazorg en kan daarmee het zorgsysteem ontlasten.

Gezondheidsvisie / mensbeeld

De therapeut heeft een holistische visie. De visie gaat uit van de mens als geïntegreerd geheel dat deel uitmaakt van een groter samenhangend systeem. Delen van het geheel kunnen worden gezien als zich onderscheidend en elkaar beïnvloedend. Ze worden echter niet gezien als gescheiden en op zichzelf staand. De therapeut ziet klachten of symptomen in een breed perspectief en erkent de mogelijkheden tot meerdere oorzakelijke verbanden.

Doelgroep - indicaties, contra indicaties, verwijzen

De therapeut kan tekentherapie / beeldende therapie inzetten bij kinderen, adolescenten en volwassenen. De klachten kunnen mentaal-emotioneel, psychosomatisch of somatisch van aard zijn. De cliënt moet enig leer- en reflectievermogen hebben en verbinding hebben met de werkelijkheid. Tekentherapie is daarnaast in het bijzonder geschikt voor cliënten die zich verbaal moeilijk kunnen uiten of verbaal veel blijven 'verhullen'. De therapeut werkt niet met extreem kwetsbare patiënten met psychopathologie, c.q. waarbij het contact met de werkelijkheid afwezig is. Ook zware verslavingsproblematiek is een contra-indicatie. Als een dergelijk patiënt baat heeft bij de therapeut en de expressie in beelden, dient de therapie plaats te vinden onder supervisie van een daartoe bevoegd professioneel behandelaar.

De therapeut neemt de grenzen van zijn kundigheid in acht en verwijst de cliënt door naar een collega, huisarts of andere behandelaar in het geval dat:

- de therapeut onvoldoende affectie voor en/of vertrouwen in de cliënt heeft om zijn beroep op een zorgvuldige en respectvolle wijze te kunnen uitoefenen.
- de basisvoorwaarden voor de therapie ontbreken en de cliënt aangeeft, en/of de therapeut inschat, dat de cliënt een andere vorm van ondersteuning nodig heeft.

Beroepscode

De therapeut heeft een geheimhoudingsplicht en houdt zich aan de beroepsethiek, zoals o.a. omschreven in de wet WGBO (Wet Geneeskundige Behandelingsovereenkomst), de wet WBIG (Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg) en AVG Algemene Verordening Gegevensbescherming.

Zie ook Kwaliteitseisen Therapeut; visitatie.

Kwaliteitseisen voor VT-registerleden

Visitatie. De therapeut / de praktijk van de therapeut wordt 1 keer per 5 jaar gevisiteerd door een erkend visiteur. De kwaliteitseisen en de beroepscode van de therapeut en de eisen waar de praktijkvoering aan moet voldoen staan zeer uitgebreid beschreven in de visitatiedocumenten. De therapeut moet aan deze eisen voldoen. Het RBCZ houdt toezicht op de visitatieresultaten van de RBCZ-geregistreerde therapeuten.

Intervisie en supervisie. De therapeut is verplicht intervisie en supervisie te volgen.

Bij- en nascholing. De therapeut is verplicht zich ieder jaar bij- en na te scholen.

De actueel geldende regels en frequentie voor intervisie/supervisie de bij- en nascholing zijn op te vragen bij de vereniging.

Andere activiteiten. De therapeut blijft zich ontwikkelen en draagt het vak uit en/of over. Alle activiteiten en verplichtingen met betrekking tot de kwaliteitswaarborg worden bijgehouden in een tweejaarlijks in te leveren document. RBCZ-geregistreerde therapeuten moeten daarbij ook voldoen aan de eisen van dit registratie-instituut.

Kwaliteitseisen voor VT-leden

Therapeuten die niet geregistreerd zijn (geen VT-registerlidmaatschap hebben), worden geacht zich te houden aan bovengenoemde kwaliteitseisen, zij worden hier echter niet toe verplicht.

VT-leden die therapeut zijn hebben het recht om op vrijwillige basis aan te tonen dat zij voldoen aan de eisen. Alle activiteiten en verplichtingen met betrekking tot de kwaliteitswaarborg worden bijgehouden in een tweejaarlijks in te leveren document. De kwaliteitswaarborg wordt op de website zichtbaar gemaakt door een asterisk achter de naam van de betreffende therapeut.

Overeenkomsten en onderscheid met andere vormen van therapie

Psychosociale tekentherapie, psychosociale analytische tekentherapie en psychosociale therapie beeldend zijn diep en langdurig doorwerkende vormen van therapie, vergelijkbaar met de werking van psychotherapie. Er wordt concreet gewerkt met actuele hulpvragen en doelstellingen. De therapeut is in staat zowel probleemgericht als oplossingsgericht te werken.

Het verleden van de cliënt is van belang voor zover het in de actualiteit klachten oplevert en verbetering in de toekomst in de weg staat. De cliënt krijgt inzicht in de eigen problematiek, waarbij wordt gestreefd naar wezenlijke verandering, zodat de cliënt zelfstandig en klachtenvrij kan functioneren of beter met de (verminderde) klachten kan omgaan.

Psychosociale tekentherapie, psychosociale analytische tekentherapie en psychosociale therapie beeldend hebben enige overeenkomsten met creatieve therapie beeldend, beeldende vaktherapie en kunstzinnige therapie, vanwege het beeldend werken. Vaktherapeuten beeldend werken voornamelijk in instellingen en ondersteunen met name behandelaars, terwijl de psychosociaal therapeuten vallend onder dit beroepsprofiel veelal, maar niet altijd, in een eigen praktijk werken waar zij zelf de behandelaar zijn en/of in een kleiner samenwerkingsverband werken. De plek van de therapeut in de gezondheidszorg is veelal in de complementaire zorg. Uitgaande van de holistische visie wordt bij tekentherapie het lichaam betrokken bij het proces. Tekentherapie is dus deels ook, maar niet uitsluitend, een lichaamsgerichte therapie.

Niveaus en specialisaties | opleidingseisen

De beroepsgroep vallend onder dit profiel kent meerdere niveaus, diverse specialisaties, en opleidingen die tot deze niveaus en specialisaties leiden of hebben geleid. De opleiding van de therapeut aangesloten bij de Vereniging Tekentaal moet succesvol en aantoonbaar zijn afgerond met een diploma.

RBCZ-registertherapeuten en VT-registertherapeuten moeten voldoen aan de opleidingseisen die dit

lidmaatschap vereist. (PSBK / hbo-niveau)

De bij de Vereniging Tekentaal aangesloten therapeuten hebben ten minste aan een of meer van de volgende opleidingsniveaus en specialisaties voldaan:

1 Psychosociaal Tekentherapeut

minimaal 4-jarige vakgerelateerde* opleiding op mbo-niveau strevend naar hbo, specialisatie therapeut

2 Psychosociaal Kindertekentherapeut

minimaal 4-jarige vakgerelateerde* opleiding op mbo-niveau strevend naar hbo, specialisatie kindertherapeut

3 Psychosociaal therapeut beeldend

minimaal 4-jarige hbo-opleiding kunstzinnige vorming en ACT,
Specialisatie therapeut

4 Psychosociaal Analytisch Tekentherapeut

minimaal 4-jarige post-hbo/postacademische opleiding Analytische Tekentherapie
Integrale vorming therapeut en kindertherapeut

5 Register therapeut (geregistreerd bij Vereniging Tekentaal en/of het RBCZ, register voor hbo-therapeuten)

minimaal 4-jarige

- erkende vakgerelateerde opleiding hbo, of
- niet-erkende vakgerelateerde opleiding mbo strevend naar hbo, gevolgd door hbo psychosociale basiskennis (psbk), erkend door het CPION of SNRO, of
- niet-erkende vakgerelateerde opleiding hbo of hoger, gevolgd door hbo psychosociale basiskennis (psbk), erkend door het CPION of SNRO

Vereniging Tekentaal en de huidige opleidingen

De Vereniging Tekentaal is voortgekomen uit de opleiding genezend tekenen de Kolam in Zutphen, opgericht door Lisa Borstlap. Momenteel erkent de vereniging 3 opleidingen: De Kolam, Academie 't Pad en EMI (EMI m.b.t. beroepsprofiel docent).

Nieuwe opleidingen en individuele leden

De vereniging staat open voor erkenning van / aansluiting van andere psychosociaal/beeldende (vak-)opleidingen met een holistische zienswijze. Nieuwe leden van andere opleidingen kunnen zich ook op individuele basis als lid aanmelden, mits zij het beroepsprofiel en de missie van de Vereniging Tekentaal onderschrijven.

*opleidend in psychosociale tekentherapie, kunstzinnige vorming, beeldende vorming; werkend vanuit holistische visie